

Д.Ю. БАБОШКО, канд. техн. наук, ст. викл., Криворізький національний університет
Л.Н. САЙГАРЕЄВ, канд. техн. наук, доц., Криворізький національний університет
І.Е. СКІДІН, ст. викл., Криворізький національний університет
О.С. Воденнікова, канд. техн. наук, доц., Запорізький національний університет

ПЕРЕРОБКА ТИТАНОМАГНЕТИТОВОГО КОНЦЕНТРАТУ КРОПИВЕНСЬКОГО РОДОВИЩА

Проаналізований сучасний стан теорії та практики переробки титаномагнетитових концентратів дозволив встановити, що актуальним на теперішній час являються одностадійні технології переробки в високотемпературних теплових агрегатах, одним із яких являється піч прямого відновлення з обертовим кільцевим подом. Однак в запропонованих розробках використовувалися концентрати з вмістом TiO_2 не більше 9 %, тоді як титаномагнетитовий концентрат Кропивенського родовища містить до 25 % TiO_2 . Тому, дана робота включає вивчення фізико-хімічного та структурно-фазового перетворення при карботермічному відновленні титаномагнетитового концентрату з високим вмістом діоксиду титану.

Встановлено, що титаномагнетит Кропивенського родовища являє собою не гомогенне утворення, а складний за структурою агрегат з двох і більше мінеральних фаз, що зростаються між собою на субмікронному рівні, будучи елементами гратчастих структур розпаду твердого розчину. Проведений структурно-текстурний аналіз будови титаномагнетитових зерен показав, що зерна титаномагнетиту класифікуються за будовою на три типи: зерна з дрібнодисперсним ільменітом в магнетитовій матриці; зерна, які мають структуру рівномірно розподілених пластинчастих виділень ільменіту в магнетитовій матриці; зерна, структура яких представлена розподіленими пластинчастими виділеннями ільменіту та окремими мікрозернами «релікт-ільменіту» в магнетитовій матриці.

Результатами дослідження фізико-хімічного та структурно-фазового перетворення при карботермічному відновленні окускованого титаномагнетитового концентрату встановлено, що формування залізовмісного та титановмісного продуктів з максимальним вилученням в них заліза металічного і діоксиду титану забезпечується за умов двохступінчастого процесу відновлення:

- перша зона складатиме нагрів від 800 °C до 1300 °C і витримка 20 хвилин при кінцевій температурі. Дана зона сприятиме перетворенню та відновленню магнетитової частки титаномагнетитового зерна;

- друга зона – нагрів від 1300 °C до 1470-1500 °C витримується 5 хвилин при кінцевій температурі нагріву. Підвищення температури відновлення сприяє відновленню закису заліза та вносу Fe^0 з ільменітової частини зерна. Утворене Fe^0 при витримці 5 хв мігрує з внутрішніх шарів окускованого продукту і приєднується за рахунок дифузії, аутогезії та поверхневого натягу до утворених раніше на периферії областей металевої фази.

У результаті експериментальних досліджень розроблена технологічна схема для карботермічного відновлення титаномагнетитового концентрату Кропивенського родовища включає: окускування шихтових матеріалів; сушіння окускованого продукту; нагрів, відновлення та плавлення окускованого продукту; охолодження термообробленого продукту; подрібнення і поділ відновленого продукту на магнітну та немагнітну фракцію. Слід відзначити, що для сушіння котунів вибрано і розраховано окремий сушильний агрегат у вигляді прямолінійної рухомої решітки, котра при необхідності дозволяє не тільки висушувати котуни, а й видаляти сірку із них. В якості відновного агрегату взята піч прямого відновлення з обертовим кільцевим подом.

Техніко-економічна оцінка від впровадження переробки титаномагнетитового концентрату Кропивенського родовища з вмістом TiO_2 до 25 % за розробленою технологією отримання двох товарних продуктів забезпечує: термін окупності капітальних інвестицій - 7,91 років (за 4,91 років експлуатації), очікуваний річний економічний ефект становитиме 23,99 млн грн, питомий ефект в розрахунку на 1 т сумарної продукції складає 89,55 грн, чистий прибуток в середньому за один рік – 164,5 млн грн.